

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Onsjöstugan, Kulturen i Lund

Linderson, Hans

2016

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2016). *Dendrokronologisk analys av Onsjöstugan, Kulturen i Lund*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2016:57). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

13 december 2016

**Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2016:57
Hans Linderson**

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV ONSJÖSTUGAN, KULTUREN I
LUND**

Uppdragsgivare: Kulturen, Box 1095, 221 04 Lund, Organisationsnummer 845000-0842
(kontaktperson Gunilla Gardelin)

Område: centrala Skåne Jonstorp, nu Lund Prov nr: **78551-579** Antal såg+borrprover: 19+10

Dendrokronologiskt objekt: "Sommarstugan": P1-19 & Ryggåsstuga: P20-29 se Gunilla Gardelins provtagningslista samt ersättningsvirke avverkat V 2014/15: P0

Resultat:

Dendro nr:	ProvNr	Trädslag	Antal ÅR; 2 radie om inget annat anges	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året)	Mer vågad datering eller precisering av fällningstid; äldsta ÅR i provet + bedömt groddår±10
78550	0	Tall	104	Sp 54, B	2014	1940/41frost	;1910,1900
78551	1	Tall	145;3	Sp 73, W	1775	V 1775/76	-; 1631, 1610
78552	2	Tall	80	Sp 42, W	1806	V 1806/07	-; 1727, 1690±20
78553	3	Tall	85	Sp 26, ej W	1787	1796-1816	V 1806/7; 1703,1690
78554	4	Tall	48	Sp> 48, W	1776	V 1776/77	-; 1729, 170
78555	5	Ek	177	Ej Sp	1771	E 1780	1801±3; 1594, 1570
78556	6	Ek	146	Sp 10+0-15W	1796	1796-1811	1801±3; 1650, 1610
78557	7	Ek	286	Ej Sp	1585	E 1595	1650±50; 1301, 1230
78558	8	Tall	121	Sp 81, nära W	1774+c3	1776-1780	-; 1657, 1640
78559	9	Tall	84	Sp 44, W	1776	V 1776/77	-; 1693; 1670
78560	10	Tall	94	Sp 50, W	X	V X/X+1	
78561	11	Tall	124;3	Sp 67, W	(1749)		(V1749/50;1626,1580)
78562	12	Tall	119;3	Sp 69, W	1776	V 1776/77	-; 1657, 1640
78563	13	Tall	129	Sp 70, nära W	1762	1762-1768	-; 1634, 1610
78563,3	13B	Tall	58	Sp 18, ej W	X-20	X - X+22	
78564	14	Tall	90	Sp 39, W	X	V X/X+1	
78565	15	Tall	81;3	Sp 37, W?	X-9	X-9 - X+14	
78566	16	Tall	73	Sp 47, nära W	1776	1776-1786	1777±1;1703, 1690
78567	17	Tall	89	Sp 48, nära W	1765	1765-1777	-; 1677, 1660
78568	18	Tall	113	Sp 64, W	1778	V 1778/79	-; 1666, 1640
78569	19	Tall	63	Sp 33, nära W	1767	1767-1777	-; 1705, 1690
78570	20	Tall	90;1	Ej Sp	Ej datering		
78571	21	Tall	46+14+15	Sp 4, ej W	1704	1740-1775	1750±10,1659,1640
78572	22	Tall	60;1	Sp 27, ej W	1744	1757-1777	-; 1685, 1670
78573	23	Ek	90;1	Sp 14, W	1831	V 1831/32	-; 1741, 1700
78574	24	Ek	54;1	Ej sp	Ej datering		
78575	25	Tall	90+5;1	Sp 43+5+c4	1768	1775-1778	-; 1679, 1660

78576	26	Tall	81+10+c9	Sp 21+10+c9	Ej datering		
78577	27	Tall	72+c22;1	Sp 23, ej W	1735	1757-1787	(V 1757/58) enligt fältnot, 1664, 1620
78578	28	Tall	74+10;1	Sp?, nära W	1740+10	1753-1770	1758±5, 1667, 1650
78579	29	Ek	c75	Sp 3, ej W	Ej datering		((1560±7))

Resultatuppgifter inom parentes uppfyller inte de kriterier vi ställer på en säker datering.

Kommentarer till resultaten

Virkets olika typer i byggnaden är bestämt av personalen på Kulturen i Lund. Denna förefaller vara av mycket heterogen natur. Jag väljer därför att endast kommenterar enstaka dateringsfall och mest inriktade kommentarerna på dendrokronologisk samhörighet eller provenienser.

Kolumnen näst längst till höger anger de säkra dateringarna med dess osäkerhetsmarginaler där det behövs. I kolumnen längst till höger har en mer vågad bedömning gjorts. Den är baserad på olika faktorer som till exempel, det vanligaste antalet årsringar i splinten, den dendrokronologiska likheten med annat virke med en mer precis datering, om sågskivans olika uppmätta radier når samma eller nästan samma kalenderår etc.

Provenienser:

Proverna har korrelerats mot varandra med olika statistiska metoder samt plottade och granskats visuellt och med detta kommit fram till en tolkning om vilket timmer som är hämtat från gemensamma områden. Enstaka fel kan uppstå, virke med dåligt tidsöverlapp, udda ståndort, skilda trädslag bedöms sannolikt som skilda grupper fast virket kan vara taget från en gemensam skog.

B: 2, 3, 4, 8, 9, 12, 16, 17 & 19

Detta är den största gruppen, ytterligare prover kan passa in här men dessa är mindre säkra. Enskilda byggnader som ger de bästa passningarna är i turordning Lunnahöjagården, ursprungligen strax öster om Onsjöstugans ursprungliga plats och Grimmatorpet i nordöstra Skåne.

F: 25, 27 & 28

Samtliga prover är från ryggåsstugan. Dessa dateras bäst med Blekingegården på Kulturen i Lund, ursprungligen från Nybygden i Olofströms kommun. Tidigare nämnda daterande byggnader fungerar även på "F-gruppen" men inte alls så bra. En felkälla kan vara att Blekingegårdens virke är dendrokronologiskt mycket bra och därför blir, så att säga, överrepresenterat som "daterare".

I: 10, 13B, 14 & 15

En distinkt grupp med hög korrelationsvärden sinsemellan, minst två är tagna från samma träd. Datering mot daterade kronologier har uteblivit. Det specifika men okända kalenderåret har därför kallats X, prov 13B saknar 20 årsringar gentemot prov 10 så att yttersta årsring är 20 år äldre än för prov 13B, X-20. Ett förslag är att X motsvaras av år 1766 (vinterhalvåret 1766/67), källa Krapperup slott.

Prov 0, dendronummer 78550 är taget från virke som är bedömningsvis skadat av frost detta har inträffat vinterhalvåret (augusti-maj) 1940/41.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830, e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarmed) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Texten ovan beskriver kolumnen längst till höger.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891